ПРО ЗАВДАННЯ ЩОДО СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ЛІНГВІСТИЧНО-ПРАВОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

В. А. Широков

УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФОНД НАН УКРАЇНИ

Учасники від Українського мовно-інформаційного фонду НАН України

- 1. Ющенко Світлана Сергіївна – науковий співробітник, фахівець у галузі лінгвістичних експертиз.
- 2.Надутенко Максим Вікторович – к.т.н., завідувач відділу інформатики.
- 3. Стрижак Олександр Євгенійович – д.т.н., головний науковий співробітник.
- 4. Широков Володимир Анатолійович.

Особливістю правового режиму пострадянських держав є виключно висока інтенсивність законодавчих та інших нормотворчих, а також і правозастосовних процесів.

Протягом перших місяців роботи Верховної Ради України 9-го скликання було зареєстровано 1490 проєктів законів та постанов.
Із них прийнято лише 94 (6.31%) законопроєкта та 267 постанов (17.92%).
Найчастіше приймають депутатські законопроєкти.
Пік *"турборежиму"* припав на жовтень 2019 року.

Суб'єктами представлення переважної більшості прийнятих у 2019 році Верховною Радою України нового скликання законопроєктів виступили: 1) народні депутати; 2) Президент України; 3) Кабінет міністрів України.

ЗАКОНОДАВЧА АКТИВНІСТЬ У 2019 РОЦІ

ВЕРХОВНА РАДА 9

подано:

нардепами 323

президентом 22

урядом 16

Дані сайт ВРУ

chesno.org
facebook.com/chesno.movement
+38 067 658 7798

ЧЕСНО

Законодавча активність у 2020 році.

Подані	Розглянуто	Прийнято в цілому	Прийнято в 1-му читанні
Президентом України	65	47	8
Народними депутатами України	805	166	74
Кабінетом Міністрів України	158	36	13
Разом	1028	249	95

Інформаційне управління Апарату Верховної Ради України

Як результат такої активності, в законодавчій (та нормативно-правовій базі загалом) вже накопичилася та продовжує швидко зростати велика кількість різного роду текстових девіацій, які негативно впливають на правозастосовну практику та правовий режим держави.

Лінгво-експертна діяльність у юридично-правовій галузі

В Українському мовно-інформаційному фонді НАН України накопичений значний досвід проведення різного роду логіко-лінгвістичних експертиз, на основі якого розроблено методологію виконання такого роду робіт та створено ефективні ком'пютерно-лінгвістичні технології їхньої підтримки та супроводу.

Фонд є однією з небагатьох вітчизняних наукових установ, що володіють технологічним (більш менш повним) циклом розробки когнітивних інформаційно-аналітичних інструментів роботи з текстовими масивами відповідно до концепцій Big Data – від наукових теорій до промислових зразків.

Список наукових праць Фонду в галузі лінгвістичної експертизи налічує понад 50 позицій (публікації у вітчизняних та закордонних фахових виданнях, монографії, дисертації).

Лінгвістично-інформаційні студії: праці Українського мовно-інформаційного фонду НАН України : у 5 т. / В. А. Широков та ін. Т. 4 : Корпусна та когнітивна лінгвістика.

Окремі приклади лінгвістичних експертиз, виконаних Фондом

- 1. Лінгвістична експертиза виступів Голови Верховної Ради України В. М. Литвина (15 виступів, 2004 рік).
- 2. Лінгвістична експертиза програмних документів політичних партій, представлених у Верховній Раді України в 2004 році.
- 3. Лінгвістична експертиза передвиборчих дебатів кандидатів на посаду Президента України В. А. Ющенка та В. Ф. Януковича (2004 р.).
- 4. Логіко-лінгвістична експертиза проекту Податкового кодексу України
(2006 – 2007 рр.; 5 частин. Замовник Міністерство фінансів України).
- 5. Лінгвістична експертиза звернення народного депутата В.М.Грицака від 05.10.2009.
- 6. Лінгвістична експертиза дисертації К.М.Кириленко. (2017 р. Замовник Українська федерація вчених).

- 7. Авторознавча лінгвістична експертиза. Висновок щодо авторства книги «У меня есть Отчизна» (Замовник Генеральна прокуратура України. 2019 р.).
- 8. Лінгвістична експертиза щодо тлумачення змісту рукописного документу «Долговая расписка» (2019 р.)
- 9. Лінгвістична експертиза щодо тлумачення Тендерної документації (2019 р.).
- 10. Експертний висновок стосовно використання слова «COCAINE» у назві розважального закладу (Замовник: Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі; 2011 р.).

- 11. **Л**огіко-лінгвістичне дослідження Закону України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент)» № 39-IX від 10 вересня 2019 року.
- 12.Висновок лінгвістичної експертизи щодо змісту висловлювань Балашова Г. В. стосовно Смешка І.П. у відеоролику «Агент КГБ Дуремар. «Я тебе кадык вырву, сука», розміщеному на каналі YouTube користувачем Балашовим Г. В. 6 березня 2019 р.
- 13. Лінгвістична експертиза коректності та доцільності вживання термінів «*розрадянщення*», «*відрадянщення*» та «*дерадянізація*» в текстах українського законодавства (замовник *перший заступник Голови В Р України Р. О. Стефанчук: від 20.20.2020 р. № 02/09-276 (237628)).*

- 14. Лінгвістична експертиза тлумачення терміна «єдиний» у контексті «Стаття 4. В Україні існує єдине громадянство» (Конституція України) Підстава для проведення: лист-звернення першого заступника Голови ВР України Р. О. Стефанчука від 22.02.2021 р. № 02/09-2021/55635.
- 15. Комплексне дослідження дисертаційної роботи С. М. КВІТА «Дмитро Донцов і Літературно-Науковий Вістник» (“Вістник”) на тлі розвитку української літератури і журналістики 20-х-30-х років. Ідеологічні, естетичні та організаційні принципи» на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук зі спеціальності 10.01.08 – Журналістика. Підстава для проведення дослідження: лист Всеукраїнської громадської організації “Українська федерація вчених” від 11 січня 2021 р. № 01-01 .

Необхідність лінгвістичних технологій

- Наприклад, при проведенні лінгвістичної експертизи в репутаційній справі (СМЕШКО vs БАЛАШОВ), а саме: при побудові ***гіперланцюга*** поняття «агент КДБ», яке Балашов приписав Смешку, що спричинило звернення І.Смешка до суду для захисту честі та гідності :
- «АГЕНТ → ШПИГУН→ ШПИГУНСТВО → ЗЛОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ»

було використано Віртуальну лексикографічну лабораторію «Словник української мови», що дозволило отримати та візуалізувати всі необхідні компоненти цього гіперланцюга приблизно за 10 хвилин.

В іншому випадку ця операція заняла би декілька годин.

Необхідність лінгвістичних технологій

- Аналогічні ефекти ми мали й при проведенні інших лінгвістичних експертиз (особливо законів, кодексів, дисертацій, авторознавчі дослідження та дослідження великих текстових масивів, які взагалі без наших технологій зробити неможливо).

ВИСНОВОК:

Якщо не увімкнути інтелект, складність організаційно-правової системи почне катастрофічно зростати, що призведе до її краху

Рис.1. ОБОБЩЕННАЯ ТЕМПОРАЛЬНАЯ ДИНАМИКА МЕХАНИЗМА ЭВОЛЮЦИИ

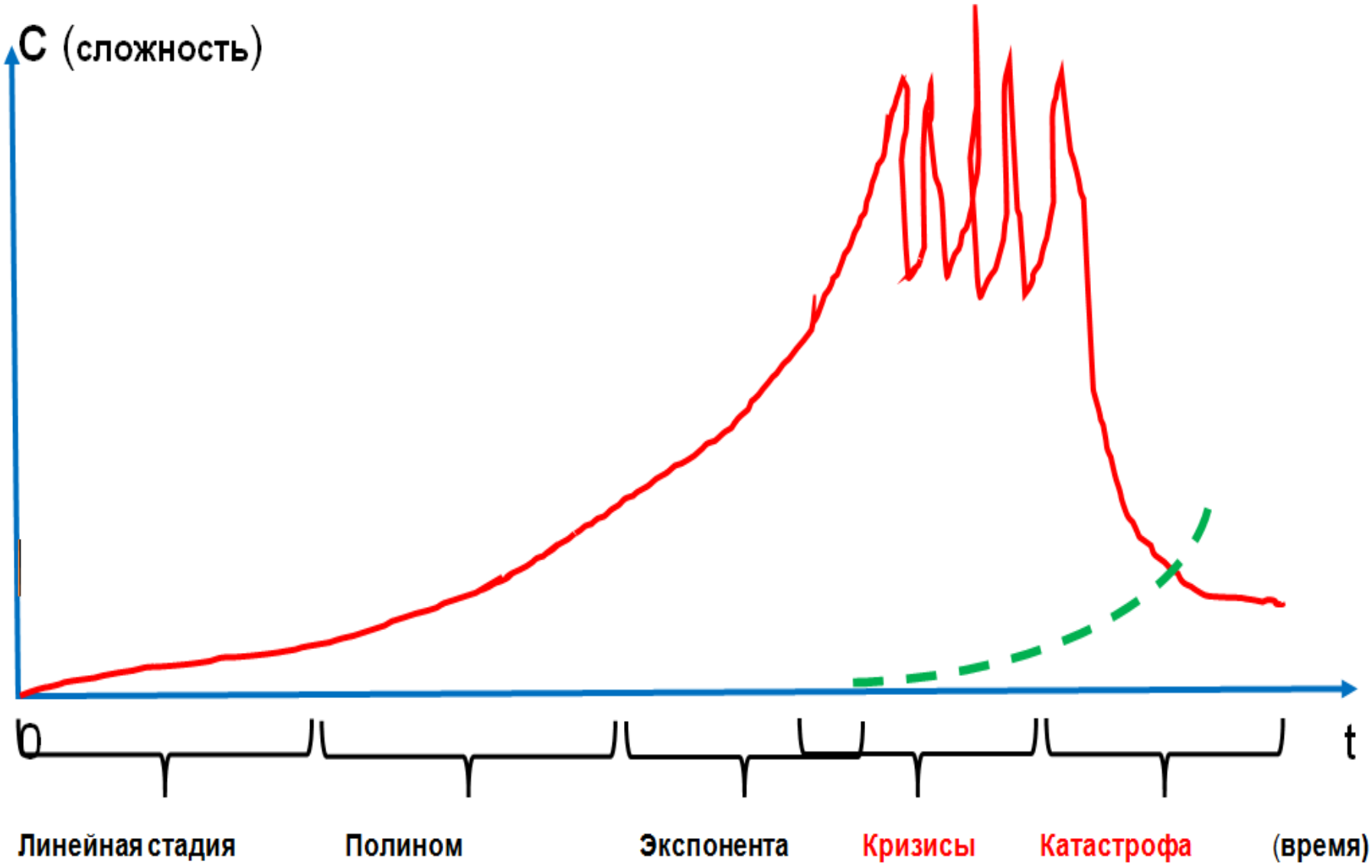

Інтелект –

це форма індивідуалізації систем, якій притаманний мовний статус.

В.Широков

Проблема Технологічної Підтримки

- Інформаційно-лінгвістичні технології.
- Лінгвістичні ресурси

Лінгвістичні ресурси на сайті Українського лінгвістичного порталу:

https://www.ulif.org.ua/

+

http://lcorp.ulif.org.ua/

УКРАЇНСЬКИЙ
МОВНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ
ФОНД НАН УКРАЇНИ

РЕСУРСИ на сайті Українського мовно-інформаційного фонду НАН

- «Словники України on-line»
- Тлумачний словник української мови у 20-ти томах
- Система лінгвістичної взаємодії «ВЛЛ»
- «Український національний лінгвістичний корпус»

- Словарь русского словоизменения
- Віртуальна лексикографічна система "MONDILEX"
- Віртуальна лексикографічна система "Turkic"
- Український біографічний архів

- Сайт "Українсько-російсько-англійський словник зі зварювання" (веб версі
- Російсько-українсько-англійський словник зі зварювання

- Російсько-українсько-англійський словник з механіки
- Російсько-українсько-англійський словник з механіки (Версія 2)

Інформаційно-лінгвістичні технології

ПЛАТФОРМА «POLYHEDRON»

(СІМЕЙСТВО ПЛАТФОРМ «POLYHEDRON»)

Завдання

РОЗРОБЛЕНО ПРОЄКТ ПРОГРАМИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ЛІНГВІСТИЧНО-ПРАВОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.

СТРИЖАК ОЛЕКСАНДР ЄВГЕНІЙОВИЧ,

головний науковий співробітник УМІФ НАНУ заступник директора Національного центру «МАН України», доктор технічних наук

- **Використання когнітивних технологій сімейства інформаційних платформ «поліедр» на прикладі комплексної експертизи Закону України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент)»**

Один з розділів Програми:

«МЕТОДИ ТА ЛІНГВО-ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОПРАЦЮВАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ»

НАРИС СИСТЕМИ ОПРАЦЮВАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ (М.Надутенко)

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!